

Verhalen met meerdere talen

Tekst: Julia Klein (Bremen, Duitsland)

Overal op de hele wereld wordt verteld. Thema's wandelen door landen en tijdperken. Zij duiken in eindeloos veel variaties op, gekleurd door de tijdgeest, het landschap en de heersende moraal.

Het mondelinge taalgebruik, de persoonlijkheid van de verteller en de vertelstijl kruiden die verhalen. Die geur en kleur zijn ook waarneembaar wanneer de taal van de verteller voor de toehoorders vreemd is. In Europa worden 23 officiële talen gesproken. In Bremen meer dan 200 talen. Verschillende vormen van meertalig vertellen zijn een goede mogelijkheid om die talenrijkdom hoorbaar te maken en een plaats in de cultuur te geven.

Meertalig vertellen

Bij het vertellen in meerdere talen gaat het telkens daarom, de verhalen zodanig te presenteren, dat alle luisteraars het verloop van de handeling kunnen volgen. De talen worden zo ingezet dat iedereen het verhaal kan begrijpen, hoewel de inhoud van elk taalfragment niet precies gelijk is. Afhankelijk van hun talenkennis ervaart het publiek verschillende details.

TIP

Om details uit de verschillende talen doelgericht in te kunnen zetten is het verstandig om bij de voorbereiding van een meertalige vertelling duidelijk voor ogen te hebben wat de samenstelling van het publiek is: is het een gesloten groep die elkaar kent, of een openbare activiteit?; hoeveel weet het publiek van elkaars talen?; welke talen worden vooral, in die omgeving, gesproken?; hoeveel luisteraars en hoeveel talen zitten er vermoedelijk in de zaal?

Het gebruik van twee of meer talen

De inzet van meer talen in een vertelling kan op verschillende manieren worden gerealiseerd. De talen kunnen daarbij worden verteld door één persoon of door talen-duo's. Die keuze hangt af van de omstandigheden, de taalvaardigheid in beide talen, en persoonlijke voorkeuren.

Om het 'gevoel' van een gesproken taal over te brengen is, in beide talen, elke gradatie tussen 'enkele woorden' tot en met 'complete zinnen' geschikt.

Eén centrale verteltaal gekruid met tweetalige elementen

In deze vertelvorm wordt het verhaal overwegend in één van de talen verteld, de hoofd-verteltaal. De tweede taal duikt als een taalelement op, dat niet volledig door het publiek begrepen hoeft te worden.

Geschikte verhaalelementen die voor die taalkleurig gebruikt kunnen worden zijn bijvoorbeeld: traditionele beginzinnen (Er was eens.....); namen van telkens opduikende personages, dieren, plaatsen en voorwerpen (Aurinko = de zon, Babu = de vader); rijmen, liedjes of toverspreuken (Kolé Kolé arombai Kolé); taaltypische uitroepen of geluiden (merhaba = dag, kikereki = kukeleku).

Twee in elkaar verweven talen

Bij deze manier van tweetalig vertellen zijn beide talen gelijkwaardig. Na elke zin wisselt de verteller (of wisselen de vertellers) tussen de talen. Het verhaal wordt in feite dubbel verteld, maar zonder direct vertaald te worden. De tekst van het verhaal moet dusdanig worden voorbereid, dat diegene die beide talen kennen het hele verhaal meekrijgen, terwijl de andere het verhaal tenminste kunnen volgen.

TIP

Het afwisselen van twee talen in één verhaal is een zeer toepasselijke vorm. De afwisselingen moeten echter zowel inhoudelijk als wat betreft timing worden voorbereid. Deze vorm is geschikt voor vertellers die beide talen vloeiend spreken en gemakkelijk van taal kunnen wisselen, of voor talen-duo's die tijd vrij kunnen maken om samen te oefenen.

De opdeling in een vertel- en een drama-taal

Het verhaal wordt in de hoofd-verteltaal verteld. Korte scènes worden in het verhaal door een tweede persoon (of meerdere personen) uitgespeeld. Deze drama-gedeelten kunnen de vorm aannemen van een monoloog, of een kleine theaterscène. Onafhankelijk van het begrijpen van de tekst, toont het spelniveau in de tweede taal de atmosfeer, emoties en details. De hoofd-verteltaal zorgt voor het handlingsverloop, de tweede taal schildert de beelden en situaties. Deze manier van tweetalig vertellen is vooral geschikt bij het vertellen in taal-duo's en het vertellen voor kinderen en teenagers.

TIP

Ook in verhalen waarin maar in één taal wordt verteld is het interessant om de bij het publiek voorhanden zijnde talenkennis te gebruiken. Het publiek kan worden gevraagd om getallen, richtingen, ja en nee, spreekwoorden in alle aanwezige talen bij te dragen. Vaak is het opvallend hoeveel vreemde talen er in een willekeurige groep luisteraars voorhanden zijn.

De volgende Tips en Tricks van de Vertelacademie zal gaan over:
het zoeken naar verhalen.